

УДК [159:351.74](477)

Володимир Миколайович ФІЛОНЕНКО,

доцент кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2662-1705>

ДО ПРОБЛЕМИ САМОВИХОВАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАВООХОРОНЦЯ

Охарактеризовано основні елементи, включені в процес формування особистості правоохоронця. Вказано на основні проблеми самовиховання особистості, її самореалізації та самоактуалізації для покращення показників професійної діяльності та вдосконалення своїх особистісних рис. Наголошено на необхідності прищеплення правоохоронцям прагнення до самоактуалізації та самовиховання для подальшого застосування в майбутній професійній діяльності та підвищення рівня виконання службових обов'язків і підтримання активної життєвої позиції.

Формування особистості – це становлення людини як соціальної істоти внаслідок впливу зовнішніх і внутрішніх детермінант її розвитку. Особистість правоохоронця розпочинає свій розвиток та формування задовго до вступу у ВНЗ, а в процесі навчання мають сформуватися особистісні якості та система професійно важливих властивостей, притаманних майбутньому фахівцю [3].

М. Фалько досліджувала розвиток фахівця через формування якостей, зазначаючи, що сформовані особистісні та професійні якості особистості є запорукою успішної навчальної та професійної діяльності, виступають складовою комунікативної компетентності, впливають на становлення вольових та моральних якостей. Рівень сформованості особистісних та професійних якостей особистості майбутнього фахівця відбивається у специфіці його поведінки, спілкуванні, науковій та суспільній діяльності, що знаходить своє відображення у багатьох дослідженнях психологічних аспектів ефективності підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ [2].

Дослідженням психологічних проблем професійного розвитку особистості для виконання обов'язків, пов'язаних з правоохоронною діяльністю, займалися такі науковці, як О. Бандурка, С. Бочарова, О. Землянська, Ю. Ірхін, О. Тімченко та ін.

Особистісні якості правоохоронця формуються під впливом багатьох зовнішніх факторів. Але треба враховувати і внутрішні, одним з котрих є самовиховання. До реалізації програми самовиховання особистість приступає після виникнення у неї мотивів самовиховання. В процесі навчання у особистості майбутнього правоохоронця виникають новоутворення, що призводять до його самоідентифікації як одного з

членів персоналу правоохоронної системи. Це супроводжується виробленням життєвого устремління особистості, її потребою діяти відповідно нормам загальнолюдської моралі, етики та професійних вимог, прийняття необхідності подолання труднощів професійного та особистісного становлення тощо. Для комфортної професійної адаптації майбутній правоохоронець прагне до вироблення у себе необхідних практично значущих умінь, духовних, моральних, інтелектуальних рис та викорінення рис негативного змісту. Такий процес самовиховання особистості є свідомим і відрізняється цілеспрямованістю та систематичністю. В процесі самовиховання особистість прагне до внутрішнього комфорту, згоди з самим собою та зовнішнім світом, самоактуалізуючись, самореалізуючись та самостверджуючись, займаючи активну позицію у суспільному житті.

На думку деяких вчених формування передбачає деяку закінченість людської особистості, досягнення нею рівня зрілості та стійкості. Самоактуалізація, самореалізація й самоутвердження особистості відбувається протягом усього життя. Важливим шляхом їх здійснення є самовиховання. Самовиховання слід розглядати як саморозвиток, в якому згідно з вимогами суспільства, загальнолюдськими, національними та моральними цінностями, цілями та інтересами самої людини творчо формуються та постійно розвиваються спроектовані нею сили та здібності й, водночас, нівелюються недоліки.

Науковцями доведено, що формування високих рівнів професійної культури працівників правоохоронних органів можливе лише за умов постійної професійної діяльності, регулярної взаємодії у соціокультурному середовищі, залучення до системи неперервної професійної освіти і активного професійного самовдосконалення [1, с. 18].

Таким чином стає очевидним, що правоохоронцю, зокрема майбутньому, необхідно прищепити прагнення до усвідомлення та критичної оцінки своєї діяльності, самопізнання, вироблення програми самовиховання та роботи над собою, самоконтролю і зміни своїх дій і поведінки. Головною метою цих заходів повинно бути бажання постійно вдосконалювати духовні, інтелектуальні і моральні риси свого характеру та розвинення професійних вмінь і навичок для успішної самореалізації як фахівця.

Список бібліографічних посилань

1. Михайліченко І. В. Педагогічні умови формування професійної культури працівників органів внутрішніх справ : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2004. 20 с.
2. Фалько Н. М. Психологічні особливості особистісно-професійного становлення студентів психолого- педагогічних спеціальностей : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Харків, 2009. 23 с.
3. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Отримано 05.03.2018

